

POŠTA SLOVENIJE

9. IV. 98

01300

TALUM, p. o. o. KIDRIČEVO
2325 Kidričevo

ŠTUDIJSKA IN LJUDSKA
KNJIŽNICA
Trg svobode 1
2250 PTUJ

Aluminiij

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo
marec 1998 / številka 3 / leto XXXV

TALUM, p. o. o. KIDRIČEVO
9. IV. 98
01800
POŠTA SLOVENIJE

Lastovke imajo zagotovo prav

Podpisana pogodba ELES-TALUM za leto 1998

Za marčevsko številko Aluminija smo s težavo zbrali gradivo. Posebej to velja za stran, ki jo pravkar berete, ker tukaj obravnavamo strateške teme, ki posegajo v poslovanje in razvoj TALUM-a. Za to obstaja nekaj opravičenih razlogov, ker se TALUM nahaja v situaciji, ki še ni popolnoma dorečena. V prvi vrsti mislim na postopek lastnjinjenja in pripravo zaključnega poslovnega poročila TALUM-a za leto 1997.

O procesu lastnjinjenja ni možno podati bistveno več informacij kot jih je predsednik uprave TALUM-a, mag. Danilo Toplek posredoval januarja letos. Torej v vmesnem obdobju je 80% lastnik ELES, ostalih 20% bo ostalo v lasti SRD in delavcev TALUM-a. Celotni proces lastnjinjenja je pod kontrolo vlade RS (oz. Ministrstva za gospodarske dejavnosti) kar daje manj možnosti za svojevoljno interpretiranje sklepov.

Prvi znaki boljšega sodelovanja in velik premik v primerjavi s dosedanjimi pogoji je podpis pogodbe o pogojih in količinah dobave energije za leto 1998 med ELES-om in TALUM -om. Poleg TALUM-a sta pogodbi podpisala Silkem in Intra za katere TALUM opravlja

transformacijo električne energije. Pogodbe so bile podpisane 26. 3. 1998 v Kidričevem. Zapomnimo si ta datum in kraj.

Tudi pri iskanju strateškega partnerja se stvari premikajo. Naš predsednik mag. Danilo Toplek in predsednik Nadzornega sveta Ivan Gerjovič bosta 31. 3. 98 obiskala Hydro na Norveškem. Gre za bolj konkretne dogovore o naslednji fazi lastnjinjenja in pogojih dolgoročne proizvodnje aluminija na lokaciji Kidričevega.

"Poslovno poročilo je v resnici že pripravljeno, toda , počakati moramo na mnenje revizorjev, ki že nekaj tednov natanko pregledujejo vsako postavko poročila," mi

je na hitro pojasnil Zlatko Špoljar.

Kaj pričakuješ od rezultatov revizije? Nam lahko zaupaš vsaj grobo oceno poslovanja?

"Prepričan sem, da bo poročilo revizorjev potrdilo resničnost naših podatkov in bo njihov računovodski izkaz identičen tistemu, ki ga je pripravil naš računovodski sektor. Kar se rezultatov poslovanja 1997 tiče, lahko potrdim prognozo, ki sem jo napovedal pred istekom leta. TALUM bi posloval pozitivno, če ne bi bilo treba upoštevati stare terjatve do ELES-a. Z upoštevanjem teh terjatev smo spet v izgubi. Podrobnosti poslovnega poročila bodo kmalu vsem na razpolago."

Proizvodne podatke naših DE bomo objavili v naslednji številki, ko nam bodo znani tromesečni rezultati. Za našo proizvodnjo je značilno, da mesečni rezultati (razen v livarnah) ne pokažejo pravega stanja, zato je priporočljivo obdelovati daljša obdobja.

V tej številki je še posebej zanimiv intervju s članico uprave TALUM-a, gospo Brigito Ačimovič, reportaža s našim sodelavcem in znanim filatelikom g. Srdanom Mohoričem, utrinki s Konefrence o aluminiju, portret dr. Boža Koželja ter predstavitev nove knjige Antonije Krajnc.

Ivo Ercegović

Komunicirajmo, da naši odnosi postanejo trdnejši

Živimo v času hitrih odločitev, težimo po učinkovitih dogovorih. Kompromisi so včasih težavni Zavedamo se, da živimo v svetu različnosti, zato si moramo prizadevati, da to različnost spoznamo, predvsem, kako se odzivajo ljudje, kako komunicirajo, navezujejo stike.... Naša komunikacija se bo izboljšala, naši odnosi bodo postali trdnejši, doseganje sporazumov pa bo bistveno lažje. Te besede, ki so izražale osnovni namen delavnice "Poslovno komuniciranje", so me tako zainteresirale, da sem se udeležila izobraževalnega seminarja, ki ga je v začetku marca organiziral Gospodarski vestnik, predavala je dramaturginja Tatjana Zidar. Nekatere misli in zaključke vam želim s tem zapisom prenesti.

poslovnega pogovora

V nadaljevanju želim poudariti, kaj me je na delavnici najbolj pritegnilo in česa vse, kljub bogatim izkušnjam, ne obvladamo dovolj dobro.

Aktivno poslušanje

To je najboljši način za začetek pogovora, saj človeku res pokažemo, da ga želimo poslušati in razumeti. Ostanimo na stopnji razumevanja in ne uporabljajmo nikakršnega vrednotenja (kako hitro radi svetujemo !!)

Ali sogovornika pravilno razumemo

Kadar nismo povsem prepričani, si pomagamo s tremi preprostimi načini: prosimo za dodatna pojasnila, preverimo pomen besed, Iskušamo se živeti v sogovornikovo doživljanje

Smo različni tipi ljudi

V možganih so tri komunikacijska središča: vizualno, avditivno in kinestetično. Če se želimo ljudem približati, navezati stike, moramo uporabljati vse tri načine. Pri vsakem človeku prevladuje eden izmed njih.

Kako doseči, da nas bodo poslušali

Najpogosteje si pomagamo z eno od petih možnosti: napadalni pristop, ocenjevalni pristop, pomirjevalni pristop, sarkastični pristop, argumentirani pristop

Kot že nazivi povedo, je argumentirani pristop gotovo najprimernejši. Ne povzroča prekanja, ljudje so pripravljeni sprejeti naše zamisli, saj ne temeljijo na mnenjih, ampak na dejstvih. Sogovornik se dobro počuti, nima občutka, da ga napadate. Komunicirate pošteno, neposredno, odkrito, pri tem pa nikogar ne prizadenete. S tem pristopom dosežemo medsebojno spoštovanje, ki je temeljni pogoj za prepričevanje ljudi.

Pet strategij reševanja konfliktov

umik: Odnos je nepomemben, ali pa stvar ni v naši pristojnosti

prevlada: Cilj nujen, odnos ni pomemben

zglajevanje: Zelo pomemben je odnos, ni pa pomemben cilj. Pojavi se vprašanje stališč.

kompromis: Cilj in odnos sta zmeroma pomembna

konfrontacija: Odnos in cilj sta zelo pomembna in ju visoko vrednotimo

Na koncu bi želela predlagati oziroma priporočiti vsem tistim, katerih rezultati dela zavisijo tudi od uspešnega komuniciranja, da se delavnice udeležijo. Menim, da bi bilo učinkovito, če bi jo organizirali tudi v TALUM-u.

Brigita Majal

Program delavnice

Glavne točke programa so bile: kako navežemo stik s sogovorniki, kako povemo svoje mnenje in predstavimo svoje zamisli, spodbijanje ugovorov, kako komunicirati s težavnimi sogovorniki, sestava in elementi

V TALUM-u kmalu prvi učbenik: "Proizvodnja in kakovost anod"

Gospoda Božidar Koželja delavci TALUM-a skoraj ne poznajo. Pri nas je delal samo dve leti na področju razvoja proizvodnje anod. V tako kratkem času mu je uspelo upeljati nove ideje in spodbuditi raziskovalno delo. Tisti, ki smo z njim neposredno sodelovali, smo ugotovili, da gre za prijaznega človeka, humanista in velikega strokovnjaka. Dr. Božidar Koželj spada med ljudi, ki so se že v svoji rani mladosti razdajali za družbo. Podrobnosti njegovega življenjepisa lahko najdete tudi v Enciklopediji Slovenije. Po diplomi na Metalurški fakulteti v Ljubljani, se je, zaradi potreb v železarni Zenica, z družino preselil v Bosno. Tam je zaradi svoje strokovnosti in priljubljenosti napredoval in opravljal najodgovornejše funkcije, od vodje proizvodnje, tehničnega direktorja Železarne do podpredsednika občine Zenica. Kljub zahtevnim delovnim obveznostim, je doktoriral na področju vrednotenja železnih rud. Osem let je bil tudi redni profesor na Univerzi v Sarajevu, za predmete metalurgije, železa in jekla.

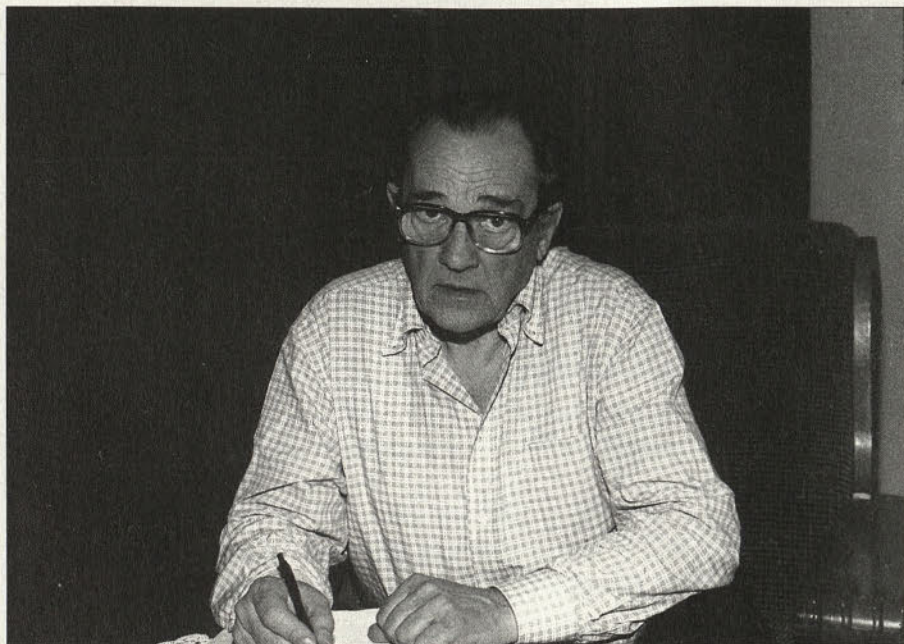
Vojna v Bosni ni porušila samo njegovih življenjskih načrtov, ampak predvsem njegove ideale. Vendar ga to ni strlo in je po preselitvi na Ptuj našel še toliko ustvarjalne moči, da se je zaposlil v TALUM-u. Hitro je obvladal proces proizvodnje anod, predlagal nekatere razvojne rešitve in povrh vsega dokončuje učbenik "Proizvodnja in kakovost anod."

Izdelavo tega učbenika je naročilo vodstvo

TALUM-a, zato smo ga na domu, kjer pripravlja rokopis, obiskali, da bi izvedeli, kako potekajo zadnje priprave.

"Učbenik je namenjen tako vodjem izmen, obratovodjem, delavcem pri zagotavljanju kakovosti, kot tehnologom in raziskovalcem.

Vsebina knjige obravnava celoten potek procesa: surovine (smola, koks), tehnologijo (priprava mase, oblikovanje in

prof. dr. Božidar Koželj

pečenje anod), sistem kontrole kakovosti (laboratorijske metode in standardi) ter ukrepe za varstvo delovnega in življenjskega okolja.

Delo je zelo obsežno, zajema preko 400 strani in predvidevam, da bo rokopis pripravljen v začetku aprila. Recenzija knjige in priprava za tisk bo še dolga in bo zahtevala veliko truda," je na kratko pojasnil dr. Koželj.

Dr. Koželj je tudi aktiven zbiratelj znamk. V času priprave učbenika mu je zmanjkovalo časa za družino in za filatelijo, toda pri takšni volji in delovnem elanu ni ovir. Ovirala bi ga lahko leta, pa tudi njih z lahkoto premaguje.

Ivo Ercegović

Še vedno je najboljša 180 kA elektrolizna peč

V organizaciji TMS "The Minerals, Metals, Materials Society" je bila od 15. do 19. februarja 1998 v San Antoniu v ZDA letna Konferenca o metalih, materialih in mineralih. To je nedvoumno po strokovni ravni in po številu udeležencev (prisotnih je več kot 4000, od tega 2000 za aluminij) najmočnejše svetovno srečanje strokovnjakov in managerjev na področju neželeznih materialov. Te Konference so že tradicionalno vedno v ZDA. Osnovni namen je promocija in širjenje razvoja znanja v aplikativne namene. Ob vsakem srečanju izdajo zbornik strokovnih člankov "Light Metals 1998", ki opisujejo najnovejše razvojne dosežke in so tako dostopni uporabnikom v praksi. Zaradi navedenega, je želja, če ne sen vsakega, ki se ukvarja z proizvodnjo ali razvojem aluminija, da se je vsaj enkrat udeleži. Letos so TALUM zastopali, Bojan Žigman, Brane Kožuh in Zlatko Čuš.

Mag. Zlatko Čuš ima poseben status, ker pri TMS sodeluje v specializirani skupini za razvoj in uporabo katodnih materialov v elektroliznih pečeh. Članstvo v tej grupi je pridobil na osnovi svojih raziskav na tem področju, oziroma zaradi doktorske naloge, ki jo pravkar dokončuje. Naslov naloge nam pove vse: "Stabilnost delovanja elektrolizne celice za pridobivanje aluminija ob uporabi različnih katodnih materialov." Zaradi specifičnosti njegovega doktorata (v Sloveniji ni ne Fakultete, ne strokovnjaka za aluminij, ki bi lahko sledil praktičnim namenom), je Čuš povabil k sodelovanju kot komentorja dr. Harald A. Oyea iz Univerze v Trondheimu, Norveška.

Na ta način mu je odprta pot za mednarodno verifikacijo naloge in za sodelovanje z vrhunskimi strokovnjaki. O tem bomo nedvomno še pisali, ker Čuš predvideva, da bo nalogo dokončal še letos.

Kaj je bistvo teh raziskav?

"V svetu" pravi Čuš, "so trenutno velike strokovne dileme kateri katodni material je najboljši. Nujnost prehoda iz antracita na grafitne katode je popolnoma jasen, vprašanje je, kolikšen odstotek grafita je optimalen. V različnih elektrolizah se največ uporabljajo preizkušeni katodni bloki s 30% grafita. V primeru uporabe 100% grafitnih blokov je nujna sprememba obzi-

dave bočnih strani zato vgrajujejo silicij karbidne stranske bloke. Poleg tega je v takšnih primerih nujno prilagoditi parametre obratovanja celic. V TALUM-u sledimo temu in se z znanjem pripravljamo, ker smo premali, da bi se učili na napakah. Trenutno remontiramo elektrolizne celice s 30% grafitnimi bloki za redno obratovanje, medtem ko bloke s 100% grafita uporabljamo v preizkusne namene.

Moje raziskave temeljijo na meritvah termičnega stanja na vencu celice in na meritvah električnih tokov skozi anode. Na osnovi teh meritev dobim robne pogoje, ki mi omogočajo, da z matematičnimi metodami na računalniku s pomočjo metode končnih elementov analiziram katodni del celice. Od tod naprej pa se začne drugačna filozofija, kajti za določanje lasnosti delovanja celic je nujno temeljito poznavanje elektroliznega procesa. Gre za to, da iz množice izmerjenih in procesnih podatkov izvlečem pravilne zaključke in predvidim ukrepe ter definiram tehnološke parametre za praktično uporabo. Znano je, da celica ostane stabilna, če so električni tokovi pravilno vsmerjeni, oziroma ko ni horizontalnih komponent tokov znotraj tekoče faze. Če magnetno stanje celice ni uravnoteženo, ni stabilnosti, tega pa pogojuje toplotno stanje, ki pa je spet odvisno od materiala. Tu smo prišli do bistva moje naloge, ko raziskujem obnašanje različnih materialov pri različnih toplotnih prevodnostih in zaradi časovnih sprememb materiala (starosti celic). Moje raziskave so torej aplikativne, ker na osnovi omenjenih meritev in izračunov definiram parametre, ki zagotavljajo stabilno regulacijo celic. V

Ameriki sem imel koristne debate s strokovnjaki, ki se s tem področjem ukvarjajo."

Ali je možno, da takšno nalogo opravi nekdo, ki ne sodeluje v proizvodnji aluminija?

"Ne, ni možno."

Ali je na Konferenci bilo govora o novih anodnih materialih, inertne anode?

"Bilo je. Toda to je stvar ogromnih sredstev in velikih firm. Ni za nas. Mi živimo od drugačnih anod."

Z ozirom na razvoj tehnologije v svetu, katero peč bi izbral v primeru podaljška elektrolize C, ali v primeru izgradnje popolnoma nove elektrolize z več kot 200.000 ton letne kapacitete?

"V obeh primerih bi izbral 180 kA Pechineyevovo celico. Res je, da se v zadnjem času gradijo vglavnem 300 kA celice. Toda menim, da je stoosemdesetka z dodelavami, ki so se s časom na njej razvile, najboljša!"

V TALUM-u vsi uporabljamo terminologijo "elektrolizna peč." Pri tebi pa so "celice"?

"Mentorji moje doktorske naloge so tako zahtevali. Jaz moram uporabljati uradno pravopisno ime in to je v Tehniškem metalurškem slovarju na strani 29 pod pojmom 14 imenovano kot 'elektrolizna celica,' drugi pa kako želijo."

Ivo Ercegović

Zakaj ne bi pokazali drugim, kaj znamo

Že dalj časa sem načrtovala tale intervju in končno prišla pravi čas na pravo mesto. Ne boste verjeli, na hodniku, kar mimogrede je rekla ja. Kadar kaj obljubi, res naredi. Nikoli ne prelomi besede. Predstavljam vam samozavestno, uspešno in ponosno poslovno žensko, ki je hkrati vse to tudi kot soproga in mama, diplomirano psihologinjo in članico uprave Taluma Brigito Ačimovič.

Vaša kariera se je v prav kratkem času povzpela do vrha - od psihologinje, vodje kadrovske službe do pomočnice direktorja.

Hkrati se je spreminjal tudi Talum. Kako ocenjujete te spremembe? Smo se spreminjali tudi ljudje, delavci Taluma?

Takrat, ko je prihajalo do teh sprememb v moji delovni karieri, se mi ni dozdevalo, da je bilo hitro oz. zgodaj. Če danes pogledam nazaj, pa morda res. Čeprav je bilo takratnih dvanajst let izkušenj tudi že nekaj.

TALUM jemljem kot živi organizem. Z leti se spreminja, raste, se razvija. To velja tako za TALUM kot za zaposlene v njem.

Še kot študentka se spomnim, da sem, ko sem se ob nedeljah zvečer vozila v Ljubljano, vedno razmišljala o zaposlitvi ravno v takratnem TGA. Pomenil mi je nekaj posebnega, velikega, zanimivega, svojevrstnega. Skratka, določeno pripradnost sem čutila, še preden sem sploh postala štipendistka.

Mislím, da je ravno občutek pripadnosti vedno bil, in je še, velika prednost naše tovarne. Ne glede na to, kaj kdo včasih reče, sem prepričana, da v sebi večina zaposlenih čuti veliko pripadnost do nje.

Spremembe ocenjujem kot pozitivne. Tako tiste, ki se tičejo razvoja tovarne kot tiste pri ljudeh. Spomnim se komentarjev naših upokojencev ob dnevih odprtih vrat, ko povedo, da skoraj ne morejo verjeti svojim očem, kaj vedno znova nastaja iz njihove tovarne. Prav ponosni so, da za njo vsi skupaj tako skrbimo. Pri ljudeh pa vidim pozitivno stran sprememb v povečanju delovne in tehnološke discipline ter nenehni želji po novostih in razvoju.

Vaše področje dela je zelo široko. Kaj so temeljne naloge? Predvsem v tem obdobju.

Skupaj z ostalimi sodelavkami in sodelavci skrbeti, da ta tovarna živi in se razvija še naprej. Ni lahko, a če to jemljem kot osebni izziv, tudi ni težko. Včasih raje kar pozabim na delež lastne odgovornosti za nadaljnje delo in obstoj 1400 oz. z družinskimi člani celo 4500 ljudi.

Skrbeti za razvoj, za izobraževanje zaposlenih, za nove sisteme razvoja sodelavcev. Ob tem so potrebni tudi programi za zmanjšanje odstopanj od evropskih norm, ki jih občasno opažamo. Na srečo imam mnogo dobrih sodelavk in sodelavcev, na karete se lahko zanesem.

Zelo pomembno je tudi področje informiranja zaposlenih z dogodki, ki nas čakajo. To delo je pogosto precej zahtevno. Takrat, ko se nekatere stvari odvijajo zelo počasi. Zaposleni pa bi želeli hitre akcije in ukrepanje, kar mnogokrat enostavno ni možno narediti.

Ključ uspeha so ljudje. Z ljudmi pa je treba znati delati - usmerjati, voditi, izobraževati, motivirati...

Imate kot ženska na tem položaju prednost?

Razlik med moškimi in ženskami je res nekaj. Največja, razen fizične moči in zunanjega izgleda se mi zdi ta, da različno reagiramo. Moški pogosteje, predvsem v kritičnih situacijah, reagirajo racionalno, me ženske pa pogosto čustveno. To se mi zdi glavni razlog, zaradi katerega najpogosteje prihaja do konfliktov. A ni tako

hudo. Če znaš uporabiti razum, je lažje. Ljudje pa pričakujejo hitre, strokovne, logične reakcije, ne pa čustvenih. Te jih zmedejo. A z malo samokontrole in veliko uporabo razuma gre. Zato pa nas večkrat, vsaj tiste, katerih delo je pogosto tudi odločanje, imajo za "možake".

Imamo pa ženske tudi svoje prednosti. Znamo prisluhniti in to drugače kot moški. Za pogovor si vzamemo čas. Saj ni vse v hitrosti. Pogosteje reagiramo čustveno, in če se tega zavedamo, lahko to lastnost izkoristimo za temeljit razmislek. Če želimo, znamo tudi timsko delati. Le vedeti je treba, katero od lastnosti je pametno v določeni situaciji uporabiti.

Vedno, čeprav mnogi povedo, da je težko priti do mene, rada prisluhnem drugim. Eno izmed mojih načel (čeprav gre marsikomu mogoče že na živce) je, da več glav več ve. To je znano dejstvo, ki ima mnogo prednosti. Ob tem dobim mnogo informacij, idej, ki jih lahko koristno uporabim pri svojem delu. Če si pripravljen poslušati, ni težko informirati, voditi, motivirati. Največji problem se mi zdi je v dajanju povratnih informacij tem ljudem, ki so ti pripomogli do novih spoznanj in idej. Zato bi se ob tej priliki rada vsem, s katerimi sem in še bom kontaktirala zahvalila za njihove prispevke. Verjetno marsikateri niti ne ve, da mi je z lastnimi razmišljanji, pa čeprav so včasih izzvenela kot graja, močno pomagal.

Kako vas vidijo kolegi (člani uprave)? Najprej kot žensko in šele potem enakopravno partnerico?

To pa bi morali vprašati njih. Če pa povem tako, kot to sama doživljam, pa nimam občutka, da me ne bi jemali kot enako-

pravne partnerice. Včasih se mi zdi, da enostavno pozabijo, katerega spola je kateri. Zgodi se, da kot ženska najprej reagiram čustveno (in se trudim, da jim tega ne bi pokazala), da mi kaj ravno ne ustreza. A ko dogodek pozneje analiziram in pri tem vklopim možgane, ugotovim, da sem spet kaj razumela oz. si razlagala po svoje, po žensko. Seveda napačno oz. drugače kot je bilo mišljeno.

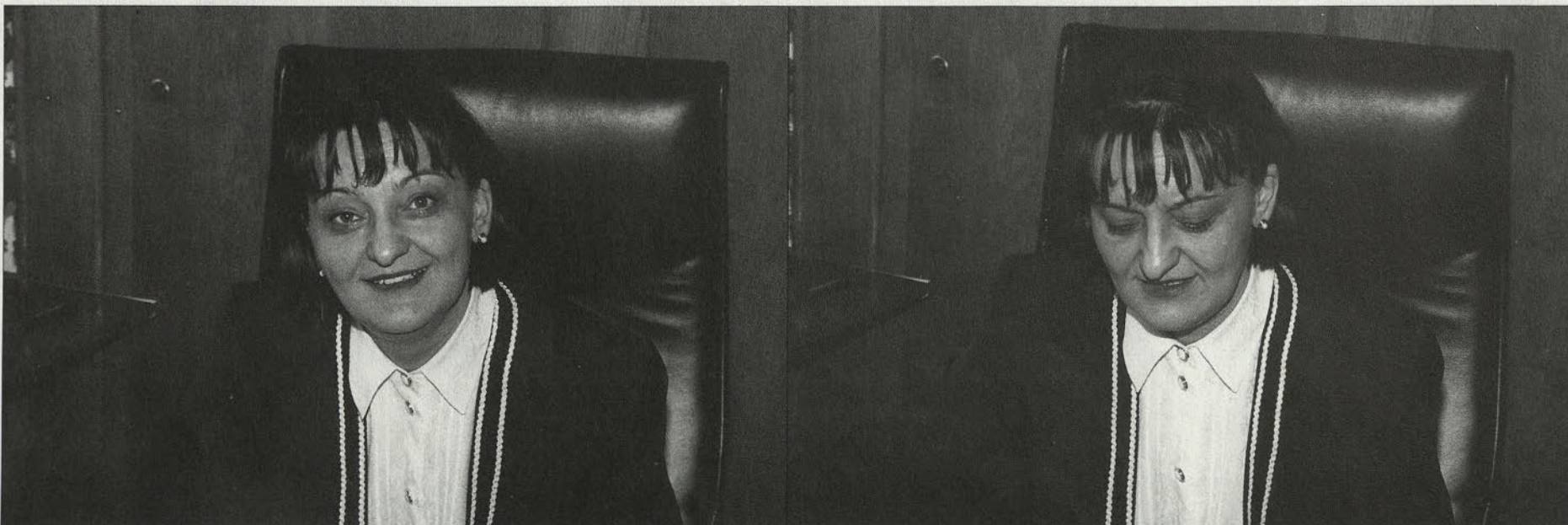
Ste ženska in še psihologinja, zato je pri vas verjetno še bolj razvita intuicija. Pravočasno zaznate napetosti (med vodji, v enoti, skupini med ljudmi). Kako delujejo vaši alarmni mehanizmi?

V preteklih letih, ko sem več neposredno delala z ljudmi, mi je bilo lažje. Od ljudi se lahko ogromno naučiš. Če le želiš. Takrat sem lažje ocenila, kaj se dogaja. Danes mi pri tem pomagajo drugi. Znanja in delovne izkušnje iz psihologije pa mi sigurno koristijo tudi pri sedanjih nalogah.

Sama moram pogosto poiskati rešitve za težave oz. možne težave na nivoju Taluma. In pri tem pozneje, ko je naloga realizirana, spoznam, da se ob posamezni odločitvi niti nisem zavedala vseh učinkov posamezne odločitve. Kot da bi mi neka notranja sila narekovala, kaj je potrebno narediti. Seveda pa se na intuicijo samo ne da zanašati. Brez ustreznih informacij in argumentov ne gre.

Ali je pri tako občutljivem področju kot je delo s kadri možno obvladovati čustva (stečaj, presežki, premestitve...) Vedno prevlada razum?

Mora. Drugače ne bi mogla delati. Poskušam pa biti realna in predvsem dosledna. To marsikomu ni všeč, ker ne

doseže tistega, kar si je sam zamislil. Pri tem delu se mi zdi najbolj pomembna predvsem doslednost. Moj moto je: delaj tako, da se boš zjutraj lahko pogledala v ogledalo in da boš lahko pogledala v obraz tudi ostalim.

Vedno več se pojavljate v strokovnih krogih zunaj Taluma. Moderatorka okroglice mize v Portorožu, predavateljica na seminarjih, avtorica člankov, ki so izšli v strokovnih revijah in dnevni medijih. To vam verjetno daje občutek notranjega zadovoljstva, prav gotovo pa pozitivno vpliva tudi na Talum (image).

Včasih si rečem, kaj mi je tega treba bilo. Tega udejstvovanja zunaj Taluma. A ne gre drugače. Ljudi, ki delajo v stroki, moraš poznati, poznati moraš novosti, ki se pripravljajo, poiskati poti, da lahko sodeluješ z drugimi. Ko sem postala pomočnica direktorja, sem si za enaga izmed osnovnih ciljev zadala tudi tega, da spoznam čimveč ključnih ljudi, ki delajo na področjih, za katere v Talumu odgovarjam. In do tega lahko prideš samo preko skupnega dela oz. sodelovanja. Tako se je začelo. Ko pa si enkrat zraven, pa ni konca. Kot da bi me notranja nuja sili, da znova naredim nekaj novega.

Vem, da je TALUM skupaj s svojimi ljudmi zelo dobra tovarna. V to sem bila in sem vedno bolj prepričana. Ogromno znamo, nenehno se trudimo, da posamezne stvari še izboljšamo. Zakaj tega ne bi pokazali tudi drugim? Zakaj bi o nas pisali le z negativnim predznakom? Samo zaradi leta in leta nerešenega problema cene električne energije? Vsako podjetje ima v svojem razvoju težave, eni takšne, drugi drugačne. A vseeno pokažejo, kaj znajo. In ob tem si seveda vedno najdem tudi ustrezni trenutek, da ostalim, ki ne živijo na našem podočju in niso ozko vezani na TALUM povem, da je TALUM tovarna, ki prinaša Sloveniji tudi mnogo prednosti.

Ste tudi članica upravnega odbora pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, kjer imate skupaj z ostalimi kar precejšnje pristojnosti odločati o pomem-

bnih stvareh. Kaj pomeni tako članstvo za vas, za Talum, za regijo?

Se vam ne zdi, da se politika oz. stranke preveč vtikajo v strokovna področja. Vas nikoli ne zamika, da bi še sami stopili "na oblast", saj imate dovolj znanja in energije. Je politika morda vaš naslednji izziv?

To vprašanje pa me je presenetilo. Politika? Kaj tako izgleda? V politiki gre zame vse prepočas. In na koncu vedno pride ven nekaj drugega kot bi po stroki in pogosto zdravi logiki moralo. Sama sem pristaš strokovnih odločitev. Mogoče pa bi se moralo gospodarstvo bolj vtikati v politiko?

Delo v Upravnem odboru ZZS se mi zdi precej odgovorna naloga. Predvsem takrat, ko je potrebno soodločati o finančnih in razpršenosti zdravstvene dejavnosti. Tudi ZZS ima včasih zavezane roke. Na tem področju je pogosto zakonodaja urejena tako, da eni odločajo o vsebini in normativih v zdravstvu, drugi pa o denarju. In ni tako kot bi si predstavljali, da tisti, ki plačuje, tudi kontrolira. Tu bo potrebno kar nekaj sprememb. Velika prednost pa je dajanje pobud. Moram priznati, da ne naletim na gluha ušesa.

Kakšni so cilji kadrovske politike v Talumu? Ste po naravi optimist?

Za optimiste pravijo, da so neinformirani pesimisti. Osebno povedano, sem rada najprej pesimist in to z enim in edinim ciljem, pogledati in najprej obdelati najbolj črno varianto ter poiskati druge, svetlejše možnosti. Vedno se najdejo. Iščeš pa jih lahko šele, ko se zaveš najbolj črne. Od zaposlenih sem se ogromno naučila, največ v času velikega števila presežkov. V naših ljudeh je ogromno znanja in energije, ljudje imajo nešteto idej in so jih pripravljene tudi realizirati. Le nekaj spodbude potrebujejo.

Ti dve stvari skupaj (spoznati najbolj črno varianto s ciljem iskati boljše in naši ljudje) mi omogočajo, da sem optimist. Tudi v primeru novih težav in problemov, ki nas čakajo na proizvodnem, lastniškem, orga-

nizacijskem in kadrovskem področju. Zaenkrat nam sicer še ni vsem enako prišla v zavest potreba po nenehnem izobraževanju, usposabljanju, po dodatnih znanjih, o skrbi in odgovornosti za lastno zdravje. A se tudi to postopoma spreminja. Sicer pa je delo z ljudmi delo, kjer so rezultati vidni šele v daljšem časovnem obdobju. In ogromno, pogosto nevidnega dela, je potrebno vložiti.

Na kaj ste v svoji karieri najbolj ponosni?

Tega pa skoraj ne upam povedati po resnici. Pa vseeno bom. Na to, da sem v pretežno moškem kolektivu vendarle uspela po hierarhični lestvici priti tako visoko. Moje ambicije so bile nekje do vodje kadrovske službe, kaj več pa ne. In sem vesela, da lahko dokazujem, da smo ženske sposobne za marsikaj, če le želimo in smo tudi pripravljene sprejeti takšne izzive. No, ja, malo sreče je tudi treba imeti. Kako to mislim? Da si ob znanju in izkušnjah pravi čas na pravem mestu.

Vaš delavnik se ne konča ob treh ali štirih popoldne, pa tudi petek za vas ni konec delovnega tedna. Tako naporni dnevi človeka izčrpajo telesno in psihično. Kje si nabirate novo energijo?

Kako sploh usklajujete službene in ostale obveznosti z osebnimi, saj ni skrivnost, da vam družina veliko pomeni?

Tu pa ste me dobili na tankem ledu. Za lastno rekreacijo premalo skrbim. Vsake toliko časa poskušam s kakšno aktivnostjo, pa pride kaj drugega vmes. Priznam, da se mi zdi, da je ob družini delo tisto, kar mi daje novih moči. Rada imam TALUM in mi ni nikoli žal časa, ki ga za fabriko porabim. Doma mi pravijo, da bi me verjetno brez fabrike kar pobralo. Rada berem in to kar vse po vrsti, od resne do manj resne literature. Rada odkrivam druge kraje, rada se zabavam, predvsem pa smejim. Tudi na lasten račun.

Na srečo so zdaj otroci že kar veliki, tako da ne zahtevajo nenehne prisotnosti. Potrebujejo pa čas za pogovore. In za to

najdem čas ob večerih ali ob vikendih. Zmeraj sem bila prepričana, da je bolje biti pol ure na dan z otrokom in se takrat res posvetiti le njemu, kot pa biti prisotna celo popoldne, pa le kuhati, čistiti in vmes celonegati. Prepričana sem, če je posameznik zadovoljen z delom, ki ga opravlja, je tudi zadovoljstvo v družini večje. Če pa prinesem službene stvari domov, jim običajno to tudi povem, pa mi pač dajo pol ure miru. Potem pa gre.

Nekoč ste rekli: Ni pomembno, ali nekaj delamo prav, vprašati se moramo, ali delamo prave stvari."

Jih v Talumu delamo?

Sigurno. Dosedanje izkušnje nam to lahko samo potrdijo. So tudi kakšna manjšja odstopanja. Razumljivo, saj nismo nadljudje. Globalno pa delamo prave stvari. In to, kar je zelo pomembno, pravočasno, kar pomeni, nekoliko pred ostalimi.

Če bi se ukvarjali s tem, ali nekaj delamo prav, bi bili kot naši politiki. In koliko časa bi porabili za razna dokazovanja. Vlak pa bi medtem odpeljal mimo. Kot v preteklosti, namesto skozi Ptuj, skozi Maribor. Izkušnja, iz katere se lahko veliko naučimo.

Vera Peklar

Zveza društev za kadrovske dejavnosti v Kidričevem

Delovni invalidi

Zveza društev za kadrovske dejavnosti je v sodelovanju z družbo Talum pripravila strokovno srečanje Invalidska problematika z vidika slovenskih podjetij. Če smo še bolj natančni, lahko povemo, da je bila glavna organizatorica Brigita Ačimovič, članica urave Talum, ki je tudi povezovala in vodila seminar. Udeležilo se ga je več kot 80 drugih strokovnjakov.

Pobuda za srečanje izvira iz raziskave, ki so jo člani zveze opravili lani, da bi ugotovili dejansko stanje na področju zaposlenih delovnih invalidov in drugih zaposlenih z omejit-

vami ter poiskali in predlagali ustrezne rešitve.

Z uvodnimi prispevki so sodelovali dr. Martin Toth, pomočnik direktorja Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Miran Kalčič, namestnik generalnega direktorja Zavoda za

Marijan Papež, Miran Kalčič, mag. Janez Drobnič

pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, mag. Janez Drobnič, svetovalec vlade, ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Brigita Ačimovič, članica uprave Talum. Brigita Ačimovič pravi, da so rezultati raziskave potrdili marsikatero predhodno mnenje, predvsem pa to, da število delovnih invalidov narašča in marsikje že presega kritično maso, ki omogoča normalno poslovanje družb.

Udeleženci so se strinjali, da je potrebno poiskati nove rešitve za probleme v zvezi z delovnimi invalidi.

Brigita Ačimovič je predloge strnila v šest točk:

Na novo definirati pojem delovnega invalida; slovenske zakone prilagoditi zakonodaji, ki velja v večini evropskih držav; usposabljanje delovnih invalidov in poklicna rehabilitacija naj ne bo le njihova pravica, ampak tudi obveznost; poenotiti je treba merila in standarde za delo komisij; poskrbeti za večjo varnost pri delu in spodbujati zavest, da je skrb za zdravje predvsem odgovornost vsakega posameznika.

V.P.

Prijateljevanje z znamkami

Ljudje imajo različne hobije. Eden najbolj razširjenih je zbiranje znamk, ki mu pravimo filatelija. Beseda je grškega izvora, kjer filas pomeni prijatelj, ateleia pa oproščen davkov. Smisel te besede pri nas razlagajo kot prijateljevanje z znamkami. Res zanimiv prevod, ki ga bomo bolje razumeli, če spoznamo Srdana Mohoriča, našega sodelavca, vodjo skupine za vzdrževanje vozil, ki ga je čar filatelije, torej prijateljevanje z znamkami, tako prevzel, da mu dobesečno kroji življenje.

Skromen kot je, ne govori o tem. Tako ve le malo ljudi, razen prijatelji, da ima dragoceno zbirko znamk, ki jo ne vrednoti z denarjem, ampak ljubeznijo in zadovoljstvom.

"Če zbiraš za svoje veselje, je vseeno, kakšno vrednost ima. Za ljubitelja je največja vrednost, če najde hobi, ki mu zapolnjuje prosti čas. Jaz delam to za svoj gušt. Nekateri pa znajo iz tega narediti več."

Mnogo več. Celo posel za dobro preživetje. Srdan Mohorič ne živi od tega, ampak živi za to.

Obiščemo ga doma. Prijazno nas povabi prav tja, kjer ima svoj zbirateljski kotiček. Med cedeji, no, zgoščenkami, si lahko izberemo glasbo in se predamo Srdanovemu pripovedovanju o znamkah in gledanju albumov. Kakšna zbirka! Preseneti me že obseg. To niso trije, štirje albumi, več kot 25 jih je. Količina sicer ni pomembna, ampak vsebina in odnos zbiratelja do nje. Filatelija mi je bila popolna neznanka, ampak odslej si znam odgovoriti na neko drugo vprašanje. Kako Srdanu Mohoriču uspe v časopisu Aluminij najti vsako, še tako drobno napako. Kriva je filatelija in njegova posebnost v zbiranju, iskanje znamk z napako. Če sem razumela prav, je najbolj ponosen prav na svojo popolno zbirko slovenskih znamk z napako - vseh, ki so izšle doslej.

Zgodba z znamkami se je začela na Ptujju, ko je bil Srdan Mohorič še fantič in si je pri sosedu Nandetu Koledniku ogledoval majhne pisane sličice. "Ker smo bili znanci in celo družinski prijatelji, mi je Nanda večkrat dal kakšno znamko. Seveda takšno, ki je bila v njegovi zbirki odveč. Meni pa je bila tako všeč, saj sem na majhnem barvitom koščku papirja spoznaval živali, ki jih doma ni bilo videti in dogodke, ki so se zgodili daleč v svetu. Tak dogodek je bil na primer polet ruske rakete v vesolje."

Od Nande je dobil album, doma so mu kupili pinceto in tako se je začelo. Velikokrat, posebno pri tako mladih zbiralcih, začetno navdušenje kaj kmalu uplahne, toda pri Srdanu Mohoriču ni. "Mogoče je bilo nekaj nihanja v intenzivnosti zbiranja, ampak zadnjih 20 let sem zelo aktiven," pravi in pokaže prvi album žigosanih znamk. "Kot začetek nečesa," poudari, kajti Srdan Mohorič je zbiratelj izključno čistih znamk.

Poznamo žigosane in čiste znamke. Žigosane znamke so tiste, ki so potovale. Na njih je žig kot dokaz, da je bila plačana poštna storitev. Na hrbtni strani nimajo več lepila. Nekateri filatelisti prisegajo prav na te znamke, ki so opravile svoje poslanstvo. Čiste znamke so tiste, ki jih kupimo na pošti, ali kje drugje, lahko tudi v filatelistični trgovini. Te imajo na hrbtni strani še nepoškodovano lepilo, ki mu filatelisti pravijo tudi guma. Prav zaradi tega jih je težje hraniti. Lepilo namreč zelo hitro reagira na vlago, razmnožujejo se mikroorganizmi, ki uničujejo znamko. Najhujša bolezen znamk je papirna rja, ki nastane prav zaradi vlage. Ampak kaj takega se Srdanu Mohoriču ne more zgoditi.

"Zame je znamka z lepilom nedolžna znamka, ki jo je težje hraniti. Do nje je potrebno imeti drugačen odnos, kot do znamke brez lepila. Seveda je zanimiv tudi žig na znamki, posebno, če pripotuje iz drugega konca sveta in je na njej izpisano sporočilo znamke, kot tukaj - boj proti aidsu - " in pokaže avstralsko znamko.

Od znamke do znamke razlaga zanimivosti in opozarja na posebnosti. Vsako znamko pozna. Gledam, s kolikšno ljubeznijo obrača strani, kako previdno jemlje znamke s pinceto in jih vlaga nazaj v celofanske žepke. Tako nekako gledam fotografije svojih otrok in se kdaj pa kdaj raznežim ob spominih, ko natančno vem, kje in ob kakšni priložnosti so nastale. Neverjetno, to so samo papirčki, pa kako bogatijo življenje! Komaj zdaj ugotavljam, da so znamke lepe. Priznam, da jih doslej na pismih skoraj nisem opazila.

Nobene znamke ne prime z roko, ker se lahko umaže in poškoduje. Za to je pinceta, a ne kakršnakoli, ampak zaobljena. Kadar jih gledamo, naj bo miza čista in nikar ne imejmo v bližini tekočine. Mimogrede se nam lahko polije in poškoduje, ali celo uniči znamke. Nepogrešljiv del

pribora je povečevalno steklo, po domače lupa in zobomer, ki bi mu lahko rekli ravnilce za merjenje zobčkov na znamkah. Poleg pribora potrebuje filatelista katalog, kjer dobi podatke o vseh izdanih znamkah. V zadnjem času je idealen pripomoček tudi internet. Srdan Mohorič ga veliko uporablja. Zelo pomemben je prostor, kjer se filatelista ukvarja z znamkami, saj potrebuje mir. "Filatelija je posebnost držav, zato hoče vsaka država tudi nekaj zaslužiti. Tako majhen košček denarja je lahko vreden tudi 100 ali 200 tisoč tolarjev. V svetu so se pojavile neodvisne organizacije, ki so začele znamke ocenjevati. V Evropi je zelo znan Michel, ki izdaja tudi katalog. V njem je omenjena vsaka znamka, njena vrednost in sporočilo ter tehnični podatki. To velja za znamke, ki se dobijo na trgu. Za tiste redke, ki jih ni mogoče najti na trgu, velja ljubiteljska vrednost. Dokler je na pošti, ima nominalno vrednost. Na trgu znamk, ki ga obiskujejo filatelisti, velja cena po katalogu, ali postane stvar dogovora. Tu pa se lahko začne druga zgodba o vrednosti znamke, ki včasih presega razumne meje."

Omeni črni peni, prvo znamko, ki ima neizmerno vrednost. Črni peni je prva znamka na svetu, ki jo je izdala Velika Britanija 6. maja 1840. Na njej je profil kraljice Viktorije. Ker je črne barve in je stala natanko en peni, so jo imenovali črni peni.

"Nimam denarja, da bi jo kupil. Ampak bil bi edini, ki bi jo imel," pravi Srdan Mohorič. "Ljudje nimajo dovolj denarja, ki bi ga namenili za hobi. V filateliji pa je tako, da moraš imeti denar, če hočeš dobiti kvaliteto, ali pa moraš imeti čas in potrpljenje, da to, kar želiš, po razumni ceni najdeš. Začne se iskanje." Srdan Mohorič stavi na čas in potrpljenje.

"V tej smeri je filatelija podobna ribičiji. Tudi ribič čaka. Ve, da je tam spodaj kapitalni ulov, a ne prime vedno. Filatelisti se redno srečujemo in seveda tudi izmenjujemo znamke. Včasih ne dobim nič, zgodi pa se, da najdem eno samo znamko, ki je v moji zbirki

vredna več kot ne vem koliko drugih." Tako se ustavimo ob prav takšni iz zbirke jugoslovanskih znamk z napako, saj jo ima edini, čeprav je imela nenormalno visoko vrednost. Ponosno pove, da je ni kupil, ampak čakal in čakal, se udeleževal srečanj in končno našel človeka, ki mu je iskano znamko podaril. V tem se vidi odnos do hobija, ki se mu posvečaš. Ni vse v denarju

K zbiranju znamk sodijo tudi druge filatelistične zbirke, na primer priložnostni ovitki in ovitki prvega dne. Pokaže ovitek prvega dne z motivom kurenta, na katerega je lahko resnično ponosen, saj je bil pobudnik tega zanimivega ovitka in pokaže zajeten kup podatkov, ki so jih pripravili, preden je ovitek izšel. Tak ovitek prvega dne je spremni material, ki ga izdajo vse države skupaj s priložnostnimi znamkami. Na sprednji strani je priložnostna znamka in motiv, ki dopolnjuje vsebino znamke. Znamka je žigosana z žigom, ki mu pravimo žig prvega dne zato, ker so z njim žigosane znamke samo na dan izida, torej prvi dan.

Ponos Srdana Mohoriča je tudi mala pola Ptujja, Znamke, ki so izšle ob 1900 letnici Ptujja. Ker je nezobčana, torej z napako, ima toliko večjo filatelistično vrednost.

Ima zavidanja vredno zbirko znamk na temo aids, ki so jih izdali na raznih koncih sveta. Zanimivo, da je bila med prvimi naša nekdanja

skupna domovina Jugoslavija.

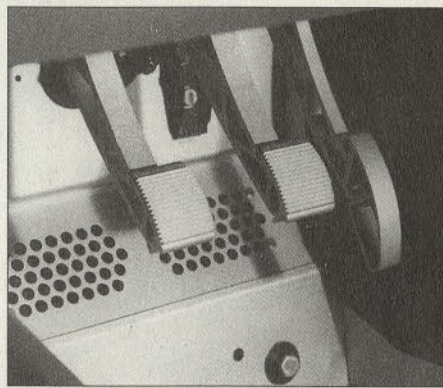
Si predstavljate, koliko časa preteče, da pride do znamke iz neke majhne južnoafriške države, Amerike, ali kakšne otoške dežele? Dolgo. Ampak kmalu bo imel vse.

Zelo aktivno sodeluje v filatelističnem društvu na Ptujju in kot znan pedantnež skrbi za arhiv. Je član izvršnega odbora Filatelistične zveze Slovenije.

Filatelija je hobi za individualiste. Zahteva redoljubne, natančne in potrpežljive ljudi. Kdor se ji podredi, temu daje izredno zadovoljstvo. Srdan Mohorič je med njimi.

Dogodek meseca prihaja iz ZDA, iz letošnje mednarodne Konference o aluminiju. Po besedah naših udeležencev te Konference, Bojana Žigmana, Braneta Kožuha in Zlatka Čuša, se na področju tehnologije proizvodnje aluminija odpira možnost uporabe inertnih anod. Gre za novi elektrolizni proces z anodami, ki se ne trošijo in tako omogočajo manjšo porabo energije in maksimalno zaščito okolja. Poleg novih anod, narejenih po posebnem postopku iz posebnih elementov, se spremeni tudi katodni material in s tem tudi celoten elektrolizni proces. Da se stvar resno premika, govori podatek, da je projekt na Konferenci pojasnil predstavnik ameriške vlade. Po njegovih besedah bo ameriška vlada finančno podprla program uvajanja energetsko varčnih tehnologij, med katere nedvomno spadajo inertne anode. Na tem projektu bodo sodelo-

vali najpomembnejši proizvajalci aluminija iz ZDA. Na vprašanje Pechineyevga predstavnika iz Evrope, "zakaj bodo subvencionirane samo ameriške firme," je sledilo protivprašanje: "Kaj so to ameriške firme?" Američani gledajo na razvoj bolj globalno in se čudijo pomislekom o tem, kdo bo naredil to velikansko tehnološko spremembo. Vseeno menim, da se Američani sprenevedajo in da jim v tem primeru veliko pomeni, da so prvi, saj trenutno zaostajajo za Evropo. Naj ponovim mnenje naših strokovnjakov o uvajanju inertnih anod, ki smo ga v Aluminiju že zapisali: "Gre za tehnološko revolucijo, ki jo naša generacija ne bo dočakala"

Dr. Pierre Homsy iz Pechineya, eden najboljših strokovnjakov na področju proizvodnje aluminija v svetu, mi je v telefonskem pogovoru povedal naslednje: "Uvedba tehnologije inertnih anod je dolgoročno realna opcija. Moram poudariti, da posamezne privatne firme tega niso zmožne izpeljati, ker gre za izjemno drag in tehnološko zahteven projekt. Tudi Pechiney ne. Če se zavzame vlada, tako kot je to primer v ZDA, je šele v naslednjih 10-15 letih možno pričakovati uporabo inertnih anod v normalni elektrolizi." Tako Homsy. Naš bodoči doktor elektrotehnike na področju pridobivanja aluminija, mag. Zlatko Čuš pravi, da je tovrsten razvoj odvisen izključno od vloženih finančnih sredstev. Po njegovih informacijah je potrebno vlagati v razvoj nove tehnologije 400 do 500 mio dolarjev na leto.

Vsota o kateri lahko samo sanjamo. Vse kaže, da bomo zares dolgo čakali na to revolucijo. Sicer pa današnji čas ne zaznamuje več velike ideje in revolucije, ampak moda,

ekonomija in zabava!

Tehnološke izboljšave se ne dogajajo samo pri proizvodnji ampak tudi pri litju aluminija. Tako poroča Aluminium Industry Abstract o najnovejšem sistemu litja, ki ga je za potrebe avtomobilske industrije razvil Georg Fischer Disa s svojimi raziskovalci. O vseh podrobnostih postopka, ki so ga nekaj let razvijali v sodelovanju z najbolj znanimi proizvajalci glav motorja, cilindrov in drugih delov avtomobila, ne povejo. Gre za velike serije izdelkov, za precizno litje v pesek, s pomočjo Disamatic dozirnega sistema in posebnega polnilnega postopka.

Tehnologija prihodnosti, so sami imenovali svoj postopek. Praksa bo pokazala, če je to res tako!

V Grčiji je maja 1997 potekal mednarodni simpozij na temo: "Računalniške metode in eksperimentalne meritve," ki so ga skupaj organizirale Univerza v Solunu, Univerza iz Neaplja in angleški Tehnološki inštitut. Med prijavljenimi strokovnim temami je bila tudi "Meritve položaja trdno-kapljevskega stika pri polkontinuiranem vlivanju aluminija," avtorjev iz Univerze v Ljubljani v sodelovanju TALUM-a in IMPOL-a. Izdali so poseben zbornik, v katerem je med ostalimi podrobneje opisana ta projektna naloga. Gre za sodobno nastavitve procesnih parametrov pri polkontinuiranem vlivanju aluminija, ki temelji na empiričnem znanju ter na modeliranju procesa. Modeliranje procesa je smiselno samo s programi, ki so verificirani glede na livno napravo, zlitino in razpon procesnih parametrov. Preizkušali so vlivanje čistega aluminija v brame in zlitine v drogove. Pri tem so uporabili metodo našega tehnologa Đorđa Panzalovića, po kateri vlivanje aluminija poteka s pomočjo doziranja tekočega cinka.

"Cilji raziskave so doseženi," pravi Panzalovića. "Modeliran je potek vlivanja aluminija, ki se lahko koristi pri razvoju ali pri izboljšanju livnih sistemov v vseh livarnah."

V zadnjem času smo navajeni, da se aluminij uporablja skoraj vsepovsod. V prilogi za Znanost je Delo 25. februarja objavilo informacijo, da je ameriška armada naročila razvoj tankovskih gosenic iz aluminijevih kompozitov. Gosenice bodo izdelane iz aluminija, ojačanega s silicijevim karbidom, in če bo vse po sreči, bodo že do leta 2001 nadomestile dosedanje jeklene. V tem primeru gre za posebno tehnologijo proizvodnje kompozitov, ki jo zmorejo samo specializirane livarne, zato so v projekt vključene firme iz ZDA, Kanade in Anglije. Takšni aluminijevi kompoziti bodo zagotovili večjo mehansko jakost in nekajkrat večjo abrazijsko obstojnost v primerjavi z jeklom. Teža gosenic bo zmanjšana za približno 60 odstotkov.

Kompoziti so poleg izjemnih mehanskih lastnosti zelo dragi. Zato jih lahko uporablja samo vojska, pa še to ameriška!

Poročali smo, da v povprečju Evropa zbere 37

odstotkov aluminijevih pločevink. Zanimiva je primerjava po posameznih državah. Tako Avstriji zberejo 50%, Nemci 81%, Norvežani 80%, Švicarji 87% in Švedi celo 97% uporabljenih pločevink. Nekaj večjih severno ameriških aluminijevih firm je skupaj samo za promocijo (gre za posebni reklamni program) reciklaže pločevink namenilo 14 mio dolarjev. Osnovni cilj, jim je v povprečju doseči 75 procentni učinek zbiranja pločevink. Kot posebnost tega reklamnega programa je treba omeniti, da bodo zaslužek od vrnjenih pločevink namenili dobrodelnim organizacijam.

Tipično ameriški način, a vendar govori o pozitivnem odnosu do aluminija!

Tudi argentinski proizvajalci aluminija imajo urejen sistem plačila električne energije v odvisnosti od priznane LME prodajne cene aluminija. Tako je pri ceni aluminija 1.650 dolarjev/tAl, cena energije 2,1 centov/kwh. Pri ceni aluminija 1.357 dolarjev/tAl in manj je energija le 1,45 cent/kwh. Ko cena aluminija preseže 1.650 dolarjev/tAl, tudi cena energije proporcionalno narašča.

Ob obisku predstavnikov "Aluminija" iz Mostarja smo izvedeli, da planirajo nadaljevati štart elektroliznih peči. Trenutno proizvajajo anode s polno kapaciteto, elektrolize obratujejo le s četrtno zmogljivostjo. Posledice vojne se počasi umirjajo in vedno bolj prevladujejo interesi. Kljub vsemu, kar se je v vojni dogajalo, nikogar ne moti prodaja mostarskih anod Aluminijemsku Kombinat Podgorica (Črna gora). Še bolj neverjetno, vendar resnično je, da električno energijo za zagon ostalega dela elektrolize kanijo pripeljati iz srbske termoelektrarne Gacko, ker se z muslimani (v okviru iste Federacije) niso dogovorili za eksploatacijo hidrocentrale Jablanica. Privatizacijo firme, v duhu prirejenega pravnega stanja, lastijo novoizvoljeni nacionalno privilegirani voditelji. Pri tem so proporcionalno udeleženi tudi delavci, ki so "ostali" v Mostarju.

Nimamo se pravice vmešavati v njihove posle, toda prav tako iz lastnih moralnih načel nismo obvezni sprejemati vsiljeno "resnico," ki ni nič drugega kakor opravičilo za vsa dosedanja hudodelstva. "Kakšni časi takšni asi," bi komentiral Tone Dodleki!

Dokler eni obnavljajo, tisto kar so z vojno

"pridobili," drugje naveliko gradijo nove kapacitete. Tako v državi Trinidad (Južna Amerika), ki je štirikrat (4) manjša od Slovenije (pa še na otoku), planirajo s pomočjo Hydra in Kaiserja (ZDA) na dveh lokacijah izgraditi elektrolize s kapaciteto, v prvi fazi 360.000 (do 2001 leta), v končni fazi celo 640.000 ton aluminija. Qatar iz Arabije planira do leta 2002 zgraditi nove kapacitete od 200.000 do 400.000 ton aluminija. Tudi tu je glavni investitor (okrog 1mlrd dolarjev) in dajalec tehnologije Hydro. V Kuwaitu, ki ga še obkroža ameriško vojno ladjevo bodo z ameriškim kapitalom zgradili elektrolize kapacitete 200.000 ton. Bližnji Dubal tudi ne želi zaostajati in išče investicijske partnerje za elektrolizo kapacitete 530.000 ton aluminija na leto. Tudi Indija bo povečala svojo proizvodnjo aluminija za novih 250.000 ton na lokaciji Orissa, kjer že zdaj imajo elektrolize in glinico. **Značilno za vse navedene proizvajalce aluminija je, da za njimi stojijo vlade in energetska mreža. Zavedajo se, da je od tega odvisen razvoj države!**

To še ni vse. Tomago (Avstralija) pravkar zaključuje projekt izgradnje četrte elektrolize na lokaciji, kjer že proizvajajo 400.000 ton aluminija. Z novo linijo bodo v letih 2002-2003 v sodobnih elektrolizah proizvajali 660.000 ton in tako, po navedbah Aluminium Smelters, postali največja elektroliza na svetu. Ta podatek zagotovo ne drži, kajti pred kratkim je obiskal TALUM eden direktorjev Bratska iz Rusije, g. Vladimir G. Kornev in potrdil, da proizvajajo s polno kapaciteto več kot 800.000 ton. Mogoče je zgornjo trditev razumeti, da na zahodu predvidevajo skorajšnji razpad ruske aluminijske industrije, ali da tako zastarelo tehnologijo ne štejejo več. Elektrolize v Bratsku so res stare, podobne naši zaprti elektrolizi A in skupaj z livarnami pokrivajo ogromen prostor. Zamislite si, da bi od Kidričevega proti Ptujtu bile razvrščene elektroliza-livarna, elektroliza-livarna in tako vse do Drave. Zato je obvladovanje proizvodnje v Bratsku, v razmerah kakršne danes vladajo v Rusiji, spoštovanja vredno.

Obvladovanje proizvodnje aluminija kjerkoli je, je spoštovanja vredno. To velja tudi za TALUM. Tistim, ki tega ne morejo doumeti ne preostane drugo kot, da škodoželjno govoričijo. Upam le, da se bodo naveličali, preden bi nam utegnili škoditi!

Ivo Ercegović

Lotus z aluminijastimi pedali

Izobraževanje članov sveta delavcev

Po sprejemu Zakona o gospodarskih družbah, ki ureja ustroj gospodarskih družb je bil v Sloveniji sprejet še Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju, ki natančneje ureja organiziranje delavcev v gospodarskih družbah in sodelovanje delavskih predstavnikov v organih upravljanja posameznih družb.

Delavci pravice soupravljanja uresničujejo individualno in kolektivno. Kot individualne opredeljuje zakon naslednje pravice: pravica do pobude in odgovora nanjo, pravica do obveščeniosti, pravica dajati mnenja in predloge in volilna pravica.

Kolektivno pa delavci uresničujejo pravice prek sveta delavcev ali delavskega zaupnika, zbor delavcev in prek predstavnikov delavcev v organih družbe.

Svet delavcev je predstavniški organ vseh delavcev. V Talumu šteje ta 13 članov, ki smo jim na lanskih volitvah zaupali, da bodo odgovorno sodelovali pri soodločanju v vseh primerih, kjer to zakon dovoljuje. Da bi bilo pri tem čimmanj dilem, smo organizirali enodnevni seminar in povabili predavatelja dr. Boruta Bratino, ki ima dolgoletne izkušnje kot predavatelj gospodarskega prava na ekonomski fakulteti v Mariboru, je avtor številnih člankov in publikacij na to temo in član nekaj nadzornih svetov večjih podjetij.

Varstvo pri delu

Manj poškodb pri delu

V službi za varstvo pri delu ocenjujejo, da je na zmanjšanje vplivala poostrena kontrola, da so povsod koristili zaloge osebnih zaščitnih sredstev iz priročnih skladišč, nekaj pa je prispevalo tudi znižanje cene pri dobaviteljih opreme.

Ocena je nastala predvsem na podlagi števila poškodb pri delu in na osnovi izgubljenih delovnih dni zaradi poškodb pri delu. V letu 1997 je bilo 57 poškodb pridelu in 7

poškodb na poti (za primerjavo: v letu 96 je bilo 129 poškodb pri delu in 15 poškodb na poti). Število poškodb pri delu se je zmanjšalo za 56 odstotkov, za 44 odstotkov (naproti letu 96) se je zmanjšalo

Po predavanju so izjavili:

Branko Spolenak, član sveta delavcev: Všeč mi je, da nam je vodstvo organiziralo takšno izobraževanje in prav bi bilo, da ga še kdaj ponovijo in nas usmerjajo. Smo generacija na prehodu. Sam sodim med tiste, ki smo delovali v delavskem svetu in vidim, da mi je predavanje koristilo, saj sem si končno ustvaril pravo podobo, kako potekajo povezave med upravo, nadzornim svetom in svetom delavcev.

Predavatelj je odličen poznavalec teh zadev, čeprav je nehote zahajal bolj v področje nadzornega sveta, kjer veliko dela. Smo pa zato slišali več konkretnih primerov iz njegove prakse. Vseeno sem izluščil pomen sveta delavcev in spoznal, kaj je soupravljanje.

Ivan Ogrinc, predsednik sveta delavcev: Predavanje je bilo poučno in koristno, čeprav se tema ni v celoti nanašala na svet delavcev, temveč tudi na temo odnosi med upravo in nadzornim svetom v delniških družbah, kar je bilo glede predavatelja razumljivo. Splošna ocena je zelo dobra, zato upam, da bo še več takšnih priložnosti.

Milan Fajt, član sveta delavcev: Predavatelj je zelo dobro opravil svoje delo. Svoje nedvomno bogate izkušnje nam je nazorno in v razumljivem jeziku predstavil in podkrepil s primeri iz dolgoletne prakse.

Malo me je motilo le to, da je dajal preveč poudarka delovanju nadzornega sveta, manj pa se je posvečal svetu delavcev v delniški družbi, kar bi nas bolj pritegnilo in zaradi česar smo bili tam prisotni.

Vsekakor pa je splošna ocena seminarja zadovoljiva, kajti slišali smo mnogo stvari, ki jih pred tem nismo poznali, zato si želim še več takšnih seminarjev.

Majda Rola, članica nadzornega sveta: Seminar v zvezi z delovanjem sveta delavcev, ki je potekal v četrtek 5.3.1998 ob predavanju dr. Boruta Bratine je bil zame kot članico nadzornega sveta, imenovane s strani sveta delavcev, zelo koristen in izčrpen. Posebej podrobno je bila prikazana vloga in delovanje nadzornega sveta v delniški družbi, potem pa odgovornost in dolžnosti, ki jih imajo posamezni člani nadzornega sveta.

Takšni seminarji so redki, zato pa toliko bolj dobrodošli, saj smo kot novo nastala delniška družba izobraževanja v tej smeri potrebni.

Miran Cafuta, član sveta delavcev: Mislim, da je br. Bratina preveč časa in predavanja posvetil stvarim, ki so bila bolj zanimive članom nadzornega sveta. Moram pa priznati, da sem dobil informacije, ki mi bodo pomagale pri delu v svetu delavcev. Nič pa ne bi bilo narobe, če bi jih v bodoče še dobivali. Za dobro delo so potrebne dobre informacije.

Jožef Slavc, predstavnik službe za organizacijo: Predavanje je bilo izčrpno. Predavatelj mi je odprl nove poglede o upravi, nadzornem svetu in svetu delavcev ter o njihovih razmerjih.

Vera Peklarič

tudi število izgubljenih dni zaradi poškodb pri delu. V letu 1997 smo zaradi tega izgubili 1511 delovnih dni: za poškodbe z bolniško do 8 ur smo izgubili 40 dni, za poškodbe pri delu 828 dni, za poškodbe na poti 109, prišteti pa moramo še poškodbe iz leta 1996, ki obsegajo 436 dni in poškodbe iz leta 1996 98 dni. Pogostost poškodb se je v primerjavi z letom 1996 zmanjšala od 71 na 32, resnost pa od 1,35 na 0,47.

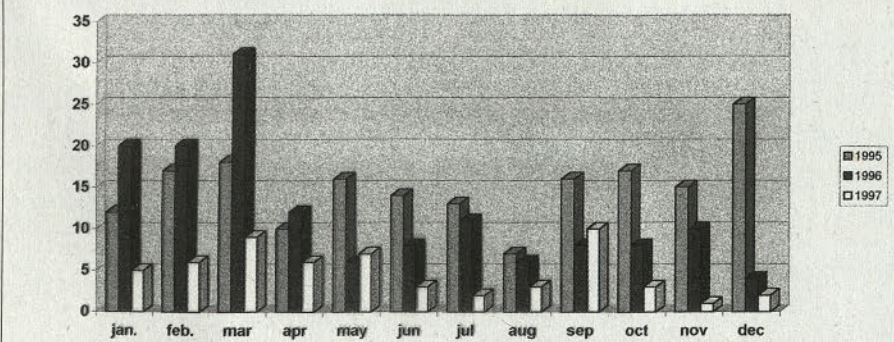
Omeniti velja tudi podatek, da so se stroški za zaščitna sredstva lani v primerjavi z letom poprej zmanjšali kar za 31,58 odstotkov.

Tudi v letu 1998 bomo težili k zmanjšanju stroškov za osebno varstvo. Zato bo še vedno poostrena in dosledna kontrola pri dobavi sredstev, pri namenski uporabi osebnih zaščitnih sredstev, vzdrževanju zaščitnih sredstev in odpisu.

Kljub 56 odstotnemu zmanjšanju poškodb glede na prejšnje leto še vedno nismo primerljivi s sorodno dejavnostjo v zahodni Evropi, zato bo tudi v tem letu potrebno dosledno izvajati program za zmanjšanje poškodb.

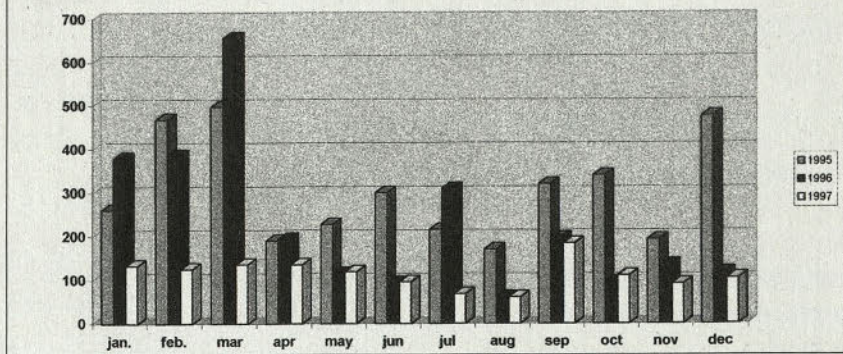
Vera Peklarič

	jan.	feb.	mar.	apr.	may	jun.	jul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	skupno
1995	12	17	18	10	16	14	13	7	16	17	15	25	180
1996	20	20	31	12	6	8	11	6	8	8	10	4	144
1997	5	6	9	6	7	3	2	3	10	3	1	2	57

Poškodbe pri delu (1995-1997)

	jan.	feb.	mar.	apr.	may	jun.	jul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	skupno
1995	261	468	497	190	227	300	215	170	320	340	193	476	3657
1996	379	385	656	194	115	94	309	61	196	95	135	116	2193
1997	133	125	136	135	119	96	68	61	184	110	91	104	1362

Število izgubljenih dni zaradi poškodb pri delu (1995-1997)

2. TURNIR V KOŠARKI

Ekipe Taluma je v soboto, dne 14.3.1998 priredila svoj drugi turnir v košarki v novi telovadnici OŠ Hajdina. Sodelovalo je 10 ekip. Tekmovanje je potekalo po sistemu "vsi v žrebanje". Igralni čas tekem je bil 2 x 10 minut. Zmagala je ekipa Veterani iz Ptuja pred ekipo Taluma, tretja je bila ekipa Policije Ptuj. Najboljši strelca turnirja je bil igralec Veterani, Kanlič Izudin z doseženimi 40. koši. Prvo uvrščene ekipe in najboljši strelca so prejeli pokale. Sodniki so bili: Podvršek Anton, Podvršek Stanko, Kolednik Zoran in Skalič Vladimir. Turnir je organizacijsko uspel zelo dobro, grenak priokus pa ostaja zaradi odločitve ekipe ŠD MAJŠPERK, da ne sodeluje na tekmi za tretje mesto.

TALUM : VETERANI PTUJ 39:47 (19:18)

Končna lestvica:

1. VETERANI PTUJ
2. TALUM
3. POLICIJA PTUJ
4. ŠD MAJŠPERK
5. ŠD PODLEHNIK
6. KIDRIČEVO 1
7. VOJSKA SLOV.BISTRICA
8. ŠD PTUJSKA GORA
9. ŠD CIRKOVCE
10. ŠD KIDRIČEVO 2

Zahvala sledi tudi vsem sponzorjem, ki so omogočili izvedbo turnirja v košarki in sicer: TALUM, SKEI TALUM, VITAL, REVITAL, TGA TRADING, STANALUM, LEGO - A, STORAL, VARGAS - AL, INTRA EXIP EUROCAST, ALIN, SILKEM, PLESKO, EHM, PRALIK.

ŠD MAJŠPERK - prost

9.kolo:

ŠD PODLEHNIK : TALUM 38:70

ŠD MAJŠPERK : ŠD KIDRIČEVO 61:69

ŠD PT.GORA - prost

10.kolo:

ŠD KIDRIČEVO : ŠD PT.GORA 87:75

ŠD PODLEHNIK : ŠD MAJŠPERK 60:68

TALUM - prost

KONČNA LESTVICA REKREACIJSKE LIGE 1997/98

1. TALUM	8	8	0	16	513:411	+102
2. ŠD KIDRIČEVO	8	5	3	13	493:433	+ 60
3. ŠD MAJŠPERK	8	5	3	13	462:457	+ 5
4. ŠD PTUJ. GORA	8	2	6	10	479:547	- 68
5. ŠD PODLEHNIK	8	0	8	8	393:492	- 99

LESTVICA NAJBOLJŠIH STRELCEV LIGE:

1. MEDVED Mitja (Pt.gora)	251 košev
2. ŠIREC Stojan (Majšperk)	144 košev
3. HOJAK Radko (Talum)	143 košev
4. HAJANIČ Andrej (Talum)	116 košev
5. HOJNIK Edi (Kidričevo)	109 košev
6. PODGORŠEK Andrej (Podleh)	99 košev
7. KRŠNIK Jože (Podlehnik)	91 košev
8. VUK Jani (Majšperk)	89 košev
9. BEDRAČ Janko (Talum)	81 košev
10. JUS Miran (Pt.gora)	75 košev

Radko Hojak

Rezultati tekem na turnirju:

Predkolo:

ŠD KIDRIČEVO 2 : POLICIJA PTUJ 21:38 (10:18)

ŠD CIRKOVCE : VOJSKA SLOV.BISTRICA 25:40 (13:21)

1.kolo:

TALUM : VOJSKA SLOV.BISTRICA 43:25 (24:18)

ŠD KIDRIČEVO 1 : POLICIJA PTUJ 22:31 (14:15)

ŠD MAJŠPERK : ŠD PODLEHNIK 24:18 (16:5)

ŠD PTUJSKA GORA : VETERANI PTUJ 32:54 (16:28)

Polfinale:

POLICIJA PTUJ : VETERANI PTUJ 19:35 (12:15)

TALUM : ŠD MAJŠPERK 29:27 (10:14)

Tekma za treje mesto:

POLICIJA PTUJ : ŠD MAJŠPERK 20:0 (BREZ BORBE)

Tekma za prvo mesto:

TALUM PRVAK REKREACIJSKE LIGE V KOŠARKI

V mesecu januarju 1998 se je nadaljevala rekreacijska liga v košarki. Edina sprememba v ligi je igralni čas, katerega smo podaljšali na 2 x 20 minut. Na sporedu so bila povratna srečanja med petimi ekipami. Rezultati doseženi v drugem delu:

6.kolo:

ŠD KIDRIČEVO : TALUM 74:81

ŠD PT.GORA : ŠD MAJŠPERK 63:76

ŠD PODLEHNIK - prost

7.kolo:

TALUM : MAJŠPERK 70:63

ŠD PODLEHNIK : ŠD PT.GORA 78:88

ŠD KIDRIČEVO - prost

8.kolo:

ŠD PT.GORA : TALUM 71:84

ŠD PODLEHNIK : ŠD KIDRIČEVO

Teniška sekcija TALUM

Ljubitelji tenisa se bodo družili na turnirjih in v ligi, v kateri tudi letos nastopa ekipa Taluma. Predvidena so tudi srečanja z drugimi teniški centri

Vodstvo teniške sekcije je tudi letos pripravilo program dela oziroma aktivnosti tenisačev.

Prvi turnir, in sicer turnir posameznic in posameznikov, bi odigrali že v začetku sezone, predvidoma 9. maja na igriščih TK Kidričevo..

Organizacijski odbor, ki ga sestavljamo: Ivan Mazera, Viktor Markovič, Rudi Bogdan in Milan Fajt si želi, da se turnirja udeležijo čimveč ljubiteljev belega športa iz družbe in njenih hčera.

Drugi turnir bi odigrali predvidoma v mesecu septembru, in sicer turnir dvojic.

Oba turnirja sta že tradicionalna, zato pričakujemo večje število igralcev kot v pretekli sezoni.

Naloga organizacijskega odbora je poskrbeti, da se bodo vsi udeleženci turnirjev počutili prijetno in predvsem teniško aktivno.

Nadaljuje se tudi tekmovanje v teniški ligi POEOVIO 1998. Tudi na tem področju igranja se čuti vedno večji interes ljubiteljev tenisa.

Letos bo v ligi sodelovalo že 15 (prej 12) ekip.

Ekipe so razvrščene v tri skupine:

1. skupina	2. skupina	3. skupina
TK Gorišnica	TK Desternik	Levi Breg
KC Luka	TK Podvinci	TD Duplex
Desni breg	TC Kidričevo	Tercija

Nes ŠRC Pičo Vrabl TC Goja Talum TK Štraf

V posameznih skupinah se igra enokrožni sistem, kar pomeni, da igra vsaka ekipa v svoji skupini z vsakim.

Na koncu tega dela igranja, igrajo ekipe glede na dosežene rezultate v skupini po naslednjem sistemu:

1. ekipa v prvi skupini z 1. ekipo v drugi skupini in 1. ekipa v tretji skupini za 1., 2., oz. 3. mesto v končni razvrstitvi in tako dalje do 15. mesta v ligi.

Ekipe Taluma igra v sestavi: Albert Korošec, Ivan Mazera, Viktor Markovič, Rudi Bogdan, Janko Bedrač, Milan Fajt, Ivo Krnjič, Miran Lipovac, Darko Kraigher, Dušan Hazabent.

Z željo, da se nam v čimvečjem številu pridružite, vas pozdravljamo!

Ivan Mazera

Kulturni dogodek

Pesniška zbirka Antonije Krajnc

"Že v zgodnjih gimnazijskih dneh sem v sebi začutila željo, da bi nekoč izdala pesmi, ki so nastajale v meni. Izpolnila semi je šele danes.

Veselilo bi me, če bi tudi vi prisostvovali njeni prvi predstavitvi na Ptuju, mestu, ki mi je poleg rojstnega Dubrovnika najljubše."

Takole se je glasilo prijazno vabilo na predstavitev knjige Antonije Krajnc, ki je bila 6. marca na Ptuju. Potrebno je omeniti, da je to Tonkina druga knjiga. Prva je imela naslov "Iskanja".

Pravi kulturni dogodek, ki so se ga udeležili številni prijatelji in znanci, obogatili pa so violinista Zorica Todorovič in Zmago Barin-Turica ter violončelist Božo Šulič.

POLNOST, PRAZNINA je naslov zbirke, ki je kot ogledalo duše, v kateri se prepletajo prijateljstvo, ljubezen ter bogastvo narave.

Pesniško zbirko dopolnjujejo umetniške fotografije Stojana Kerblerja.

Posebnost zbirke je v tem, da se pesmi berejo tudi od spodaj navzgor. Poskusite. Ponujamo vam eno od njih.

Ljubezen

Podarjam ljubezen
brez meja pogojev omejitev

Z njo lahko počneš
kar želiš

S smrekovo vejico
božam tvoj obraz

V praznini polnosti duše
uzrem
iskrivo
v naslednjem trenutku
močni ogenj

Iščem v svetovih
pod smrekami
brez meja in časa

Brezpogojno zaljubljena
v ljubezen

v ljubezen
Brezpogojno zaljubljena

brez meja in časa
pod smrekami
Iščem v svetovih

močni ogenj
v naslednjem trenutku
iskrivo
uzrem
V praznini polnosti duše

božam tvoj obraz
S smrekovo vejico

kar želiš
Z njo lahko počneš

brez meja pogojev omejitev
Podarjam ljubezen

Ljubezen

Kadrovske vesti

Konec februarja nas je bilo bilo v Talumu zaposlenih 1033 delavcev. V letu 1997 je iz Taluma skupaj odšlo 47 delavcev (med njimi je 22 odšlo v druge družbe, 10 pa se jih je zaposlilo pri hčerah).

V hčerah je bilo zaposlenih (31.12.97) 351 delavcev, v INTRI pa 54.

Zanimiv je podatek, da smo vedno mlajši kolektiv, saj je povprečna starost (podatek 31.12.97) 36,9 let.

Različnih oblik izobraževanja se je lani udeležilo 1842 delavcev. Kar pomeni, da smo za izobraževanje porabili 14.678 ur ali 13,8 ur na zaposlenega.

Ob delu študira 18 delavcev Taluma, finančno pomoč pri šolanju pa prejema 43 delavcev. Štipendij v lanskem letu nismo razpisali, od prej pa imamo 23 študentov (5 na višji in 18 na visoki stopnji), ki so večinoma absolventi.

Število delovnih invalidov smo do 31.12.1997 zmanjšali iz 217 na 174.

Srce je dalo vse, kar je imelo,
nobene bilke zase ni poželo,
odšel si sam na pot neznano,
zapustil družino žalostno in samo.

Ob boleči izgubi moža,
očeta in dedka

Alojza SVENŠKA

upokojenca Taluma iz Gerečje vasi

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Taluma za izkazano pomoč, godbeniku za odigrano Tišino in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena in hčerke z družinami

Lastovke imaja zagotovo prav

Pred nami je pomlad. Zato smo na naslovno stran Aluminija dali lastovko. Ptiči so sicer najbolj občutljive, najbolj melodične in najpogosteje preučevane živali. Zakaj se toliko razlikujejo od drugih? Ker imajo peruti in lahko letajo! Kaj je še tako značilnega za ptiče, da jim ljudje zavidamo?

Za primer vzamimo lastovke. Pri njih je še posebej značilno, da pred zimo preletijo del Evrope, celo Sredozemlje in puščavo vse do Južne Afrike. Vsako leto se po isti poti vrnejo v ista gnezda. Gnezda naredijo iz blata in travnih bilk na tramovih ali pod ostrešji.

Moja soseda Štefka iz Vurberka, me vedno pokliče, ko se lastovke vrnejo v štalo. Včasih se zgodi, da najprej pride samo ena in žalostno čaka na drugo. Ko pa je par spet skupaj je veselje nepopisno. Takšno srečo bi si ljudje lahko bolj pogosto ustvarili zase če bi posnemali živali, in če bi se zavedali, da smo otroci vesolja, nič manj, kot so drevesa in zvezde.

Znana slovenska arheologinja, dr. Paola Korošec trdi, da so Slovani dolgo bili pogani, še v 16. stoletju so oboževali skale, drevesa, izvire... Torej naj se vrnemo nazaj v 16. stoletje? Ni potrebno! Spet bi se ponavljale inkvizicije in vojne. Moramo ostati tukaj, skupaj z lastovkami deliti dobro in slabo, se od njih učiti, kajti one imajo prav. Zagotovo.

Ivo Ercegovič